

กระวาน

เป็นยาขับลม และขับเสมหะบำรุงธาตุ ผสมกับยาระบายกันใช้ท้องแก้คลื่นเหียนอาเจียน
ขับโลหิต กระจายเลือดและลมให้ซ่าน

กระวาน

ชื่อสมุนไพร : กระวาน (KRA-WAN)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Amomum testaceum* Ridl. ชื่อวงศ์ : Zingiberaceae

ชื่ออื่น : กระวานขาว กระวานโพธิสัตว์ (ภาคกลาง), ปล้าก้อ (ปัตตานี), best cardamom, Siam cardamom

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก มีเหง้าทอดไปตามพื้นดิน กาบใบหุ้มซ้อนกันเป็นลำต้นเทียมสูง 1.5-2 เมตร

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับระนาบเดียว รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง 6-12 เซนติเมตรยาว 15-25 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนมนขอบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง

ดอก ช่อดอก แบบช่อเชิงลด ออกจากเหง้าชูขึ้นมาเหนือพื้นดิน ใบประดับ บาง สีน้ำตาลอ่อน มีขน รูปขอบขนาน หรือ รูปไข่ ยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ปลายแหลม เรียงซ้อนสลับกันตลอดช่อ ในช่อใบประดับ มีดอก 1-3 ดอก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดแคบและยาวกว่าความยาวของหลอดกลีบเลี้ยงเล็กน้อย ปลายแยกเป็น 3 แฉก รูปขอบขนานแกมรูปแถบ ยาวประมาณ 1.2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ที่เป็นหมันเปลี่ยนไปคล้ายกลีบดอกขนาดใหญ่ รูปช้อนปลายมนสีขาว มีแถบสีเหลืองกลางกลีบ เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ 1 อัน ก้านชู อับเรณูยาวประมาณ 8 มิลลิเมตร อับเรณูรูปสี่เหลี่ยมกว้างประมาณ 4 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ปลายอับเรณูมีรยางค์คล้ายปีก 3 ปีก ปีกข้างรูปสี่เหลี่ยมปลายมนหรือตัดตรงไขได้วางกลีบมี 3 ช่อง แต่ละช่อง มีออวุลมาก

ผล แบบผลแห้งแตกรูปค่อนข้างกลม อาจเป็นสันเล็กน้อย เส้นผ่านศูนย์กลาง 1-1.5 เซนติเมตร สีน้ำตาล มี 3 พู ผลอ่อนมีขนผลแก่เกลี้ยง

เมล็ด เล็ก จำนวนมาก เมื่ออ่อนสีขาว แก่น้ำตาลดำ มีเยื่อหุ้ม

ส่วนที่ใช้ทำยา

เมล็ดแก่แห้ง

สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

ตำราสรรพคุณยาไทยว่ากระวานมีรสเผ็ดร้อน เป็นยาขับลม และขับเสมหะบำรุงธาตุ ผสมกับยาระบายกันใช้ท้องแก่คลื่นเหียนอาเจียนขับโลหิต กระจายเลือดและลมให้ชาน

รายงานการวิจัยปัจจุบัน

ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยพรีคลินิกพบว่ากระวานสามารถเสริมฤทธิ์ของยาสเตรปโตมัยซิน (streptomycin) ในการรักษาวัณโรค และสารไดเทอร์พีนเพอร์ออกไซด์ซึ่งเป็นสารที่แยกได้จากกระวานมีฤทธิ์ต้านเชื้อมาลาเรีย

สารสำคัญ

กระวานมีน้ำมันระเหยง่าย (volatile oil) ประมาณร้อยละ 5 ซึ่งประกอบด้วยพิมเสน (borneol) และการบูร (camphor) ที่มีปริมาณใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีสารในกลุ่มเทอร์พีน (terpenes) เช่น ไพนีน (pinene), แคริโอฟิลลีน (caryophyllene) และไดเทอร์พีนเพอร์ออกไซด์ (diterpene peroxide)

อ้างอิงข้อมูลจาก : หนังสือคู่มือการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร เพื่อใช้ในทางเภสัชกรรมไทย

จัดทำโดย : กลุ่มงานวิชาการเภสัชกรรมแผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

